

Lapsuuden koti jäi sodan jalkoihin, mutta juuret ovat säilyneet

■ Sodan ta-
pahtumat ovat
jättäneet pysy-
vän jäljen Mai-
ja-Liisa Rinta-
lan sisimpään.

TEUVA

Eveliina Kälviäinen

– Se on jäänyt mieleeni varhaislapsuuteni voimakkaimpana muistona. Odotimme Raivolassa asemalla juna monta tuntia. Ilta oli pimeä, ja asemalaiturin molempiin päihin oli tehty nuotiot. Ihmiset istuivat laukkujensa ja nyyttiensä päällä hämmentyneinä ja itkettyneinä. Kun juna vihdoinkin tuli, meidät lastattiin karjavaunuihin. Minua pelotti ja itketti. Sitten Ida-mummo otti minut syliinsä, jossa nukahdin.

Nämä asiat **Maija-Liisa Rintala** muistaa lokakuuista päivästä 80 vuotta sitten, jolloin hän ja monet muut Raivolassa asukkaat joutuivat jättämään taakseen kotinsa. Puolitoista kuukautta ennen talvisodan ensimmäisiä laukauksia vanhuksia ja lapsia alettiin evakuoita Karjalan kannakselta siltä varalta, että sota sytty.

Sodan uhka oli käsin koskettava jo kesällä 1939. Tuolloin Venäjän puolelle taivaalle ilmestyi suuri tähytyspallo, jota kyläläiset ihmettelivät.

– Saimme tietää, että sieltä tähytettiin Suomen puolelle. Se oli pelottava, koko ajan näkyvissä oleva uhka.

Kesän aikana kannaksella oli myös aloitettu linnoitustyöt, joihin osallistui vapaaehtoisia ympäri Suomea. Linnoitustöitä ei tehty Rintalan kotipitäjässä Kivennavalla, mutta tieto asiasta oli monien huulilla.

– Kaikki nämä asiat, joista aikuiset puhuivat, heijastuivat myös lapseen. Se kesä ei ollut niin onnellinen ja turvallinen kuin aiemmat kesät, Rintala muistelee.

Suojajoukkoihin kuulunut Toivo-isä joutui lähtemään rajalle jo 6. lokakuuta, useita viikkoja ennen talvisodan syttymistä. Yleinen liikeynnäly tapahtui kuun puolivälissä. Samoihin aikoihin kun neuvottelut Moskovassa olivat vielä kesken, evakuoinnit kannaksella aloitettiin. Tuolloin 6-vuotiaan Maija-Liisan lisäksi matkaan lähti äidinäiti, Ida-mummo sekä isänäiti, Maria-mummo. Kantamuksia sai ottaa mukaan vain sen verran mitä omassa käsissään jaksoi kantaa.

– En niinkään tiedostanut sitä, että tässä ruvetaan kohta ampumaan, vaan enemmän taisi pelottaa se, että piti jättää koti. Isä oli jo rintamalla ja äidin piti jäädä kotiin. Varmasti itkin sitä, että oli heitä ikävä.

EVELIINA KÄLVIÄINEN

Maija-Liisa Rintala pitää vanhoja valokuvia arvossaan. Monet lapsuusvuosien Karjalasta otetut valokuvat ovat hänen enonsa ottamia.

RAIVOLASTA juna vei evakoidut asukkaat Mikkeliin. Talvisodan ajan he asuivat Anttolan pappilassa, jonne myöhemmin saapuivat niin Elina-äiti, Paavo-paappa sekä sodan loputtua isä.

Talvisodan ensimmäisenä päivänä äiti oli vielä kotona Raivolassa, sillä hän oli jäänyt hoitamaan talon töitä. Lisäksi hän työskenteli muonituslotiona suojeluskunnan talolla. Marraskuun 30. päivä kello seitsemältä alkoi paukkua. Kodin keittiön ikkuna oli rajalle päin, ja äidin kertoman mukaan itäinen taivaanranta leiskui punaisena ja pommikoneet lensivät matalalla. Vasta illan tullen lotat pakenivat paikkakunnalta kuorma-auton lavalla.

– Isänsäni Paavo ei suostunut lähtemään lokakuussa, kun me lähdimme mummon kanssa. Sinä aamuna kun sota alkoi, hänkin oli vielä kotona. Isoisä valjasti hevosen ja lähti ajamaan meidän luoksemme Savoan. Mukana oli vain tynny ja takki sekä hevoselle ruo-

kaa, Rintala kertoo.

Sodan päätyttyä koko perhe siirrettiin Pälkäneelle, jossa he asuivat vajaan vuoden. Sen jälkeen seurasi muutto Kangasalle, joka oli lopullinen sijoituspaikka.

– Sieltä sitten löytyi uusi koti. Vanhempani olivat silloin 35-vuotiaita. Elämä piti tavallaan aloittaa uudestaan, mutta heillä oli elämänhalua ja -iloa niin päästiin alkuun.

KOULUTIENSÄ hän aloitti Kangasalla, josta siirtyi kouluun Tampereelle. Sieltä hän läksi opiskelemaan opettajakorkeakouluun Ouluun.

– Oulussa löysin vimpeliläisen pojan, Ossi Rintalan, ja Ossin mukana minä tulin Etelä-Pohjanmaalle, Rintala tiivistää.

Pariskunta asui vuoden Kauhajoella ennen kuin vuonna 1958 he asettuivat Teuvan Perälään. Kumpikin työskenteli 36 vuotta luokanopettajana Perälän koulussa, joka toimi useita vuosia myös

”
Kuitenkin elämä on antanut kaikkea hyvää.

heidän kotinaan. Vuonna 1977 Rintalat muuttivat kahden tyttärensä kera omakotitaloon Kirkonkylälle.

Monesta asuinpaikasta huolimatta Rintala kokee, että hänen juurensa ovat yhä vahvasti Karjalan maaperässä.

– Ei sitä voi unohtaa. Minut on kasvatettu kotona karjalaisuuteen. Kotona puhuttiin karjalan murretta isän ja äidin kuolemaan saakka, hän toteaa.

Entisessä kotikylässään hän on vieraillut useasti, vaikka

MAIJA-LIISA RINTALAN ALBUMI

Perhekuvasa kuusivuotias Maija-Liisa Hakapelto poseeraa Toivo-isän ja Elina-äidin seurassa. Kuva on otettu Raivolassa 16. heinäkuuta vuonna 1939.

EVELIINA KÄLVIÄINEN

Takkahuoneen seinälle on ripustettu kartta, joka kuvaa Kivennavan Raivolan kylää vuodelta 1939. Rintala on merkinnyt karttaan syntymäkotinsa sijainnin.

ensimmäinen kerta toteutui vasta 52 vuotta lähdön jälkeen.

– Ennen sitä kukaan ei ollut päässyt sinne, enkä voinut edes kuvitella, että se olisi joskus vielä mahdollista.

Vierailu osoitti, että vanha kotitalo oli edelleen pystyssä, mutta ulkoseinien punainen väri oli vaihtunut toiseen. Ympäröivä maisema oli muuttunut ja kotitaloa ympäröiville pelloille oli rakennettu paljon taloja.

– Kyllä siellä käydessä tulee aina mieleen, että jos maailmanpolitiikka ja tapahtumat olisivat menneet toisin, niin täällä olisi minun kotini.

KERRAN eräs tuttava kysyi Rintalta, onko hän tapahtuneesta katkera.

– Vastasin, etten ole. Elämä on kuitenkin antanut niin paljon kaikkea hyvää. En voi sanoa, että evakkoon lähtö olisi ollut sellainen katastrofi, joka olisi pilannut elämäni, hän sanoo.

Selvää kuitenkin on, että tapahtunut on jättänyt pysyvän jäljen sisimpään. Erityisesti Rintalan mieleen palaa hetki kymmenen vuoden takaa, jolloin hän osallistui Orrelassa pidettyyn muistojuhlaan 70 vuotta sitten päättyneen talvisodan kunniaksi. Juhla itsessään oli koskettava, ja kun Rintala pääsi kotiin, hän purskahti itkuun.

– Minä vain itkin ja itkin. Kummastelin, mitä tämä oikein on ja soitin tytöille, joille ihmettelin asiaa. He sanoivat, että sinulta on jäänyt sota-aikana itkut itkemättä. Ehkä tämä hetki kaikkein eniten tuo ilmi sen, mitä sydämessä pohjimmiltaan on, Rintala miettii.

Historian vaalimista hän pitää tärkeänä ja on kertonut omille lapsilleen ja lastenlapsilleen lapsuutensa Karjalasta ja evakkoon lähdöstä. Kaikki perheenjäsenet ovat myös vierailleet Raivolassa.

– Kun minun sukupolveni häpyy, tämä tieto on enää opettajien ja historian kirjojen varassa, Rintala toteaa.